

Resultaten van de openbare raadpleging over de aan het EU-burgerschap verbonden rechten 2020

FACTSHEET

15 december 2020

Van juli tot oktober 2020 voerde de Europese Commissie een openbare raadpleging over de aan het EU-burgerschap verbonden rechten. De resultaten moeten samen met de Eurobarometer-enquête over EU-burgerschap en democratie de basis vormen voor het Verslag over het EU-burgerschap 2020. De raadpleging leverde 343 antwoorden uit 26 EU-lidstaten en het VK op¹. Daarnaast werden 23 standpunt-nota's ingediend door belanghebbenden, voornamelijk uit het maatschappelijk middenveld. Hoewel de onderstaande resultaten dus niet zozeer representatief zijn voor de hele EU-bevolking, kunnen ze wel waardevolle inzichten bieden. Alle antwoorden werden geanalyseerd om inzicht te verwerven in hoe de aan het EU-burgerschap verbonden rechten in de praktijk begrepen, uitgeoefend en ervaren worden. Dit factsheet belicht de belangrijkste bevindingen, die nader worden toegelicht in het Verslag van de openbare raadpleging over de aan het EU-burgerschap verbonden rechten 2020.

Zich op de aan het EU-burgerschap verbonden rechten beroepen

Om zich op deze rechten te kunnen beroepen, moeten burgers weten dat ze bestaan. 167 personen (meer dan 60 % van de respondenten) oordeelden dat er onvoldoende inspanningen worden geleverd om EU-burgers te informeren over de aan het EU-burgerschap verbonden rechten. Bepaalde informatieve websites, zoals 'Europa', zijn goed gekend, hoewel de respondenten over het algemeen van mening waren dat er te veel afzonderlijke websites bestaan. Die zouden moeten worden samengevoegd.

202 personen (meer dan 75 % van de respondenten) zouden het nuttig vinden contact te kunnen opnemen met een specifieke instantie op nationaal niveau voor ondersteuning bij het invoeren van hun rechten als EU-burgers.

Op de vraag naar beperkingen die zich opwerpen in verband met de aan het EU-burgerschap verbonden rechten, vermeldden de respondenten onder meer de digitale kloof, het gebrek aan websites met toegankelijke informatie en onvoldoende voorlichting ter zake op school binnen de EU.

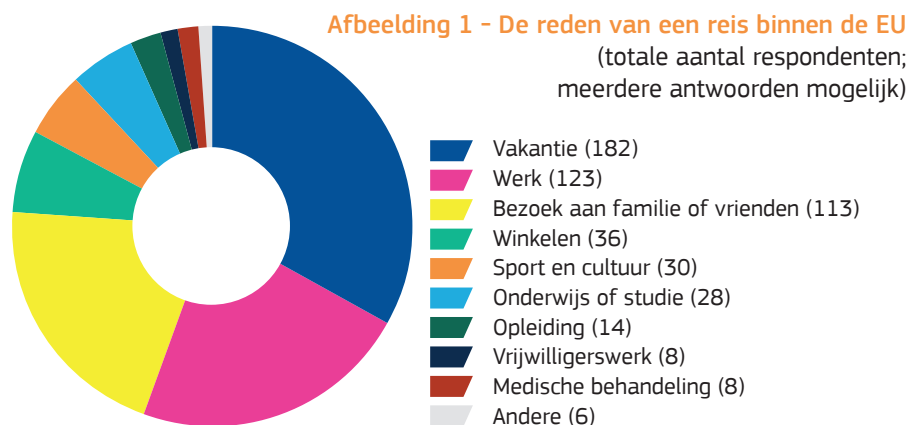
Civil Society Europe werpt op dat informatie **"beschikbaar moet zijn op school, op het werk, bij tewerkstellingsagentschappen, in gezondheidszorgvoorzieningen, in reisbureaus en bij verenigingen die diensten leveren aan burgers of waar onderwijs, recreatie of sport wordt aangeboden, om zo veel mogelijk mensen te bereiken."**

Het recht op vrij verkeer van personen binnen de EU

Het vrije verkeer van personen is een van de basisprincipes van de Europese interne markt. Elke EU-burger die naar een andere EU-lidstaat reist, maakt van dit fundamentele aan het EU-burgerschap verbonden recht gebruik.

Als voornaamste redenen voor hun reis binnen de EU vermeldden de meeste respondenten vakantie, werk of een bezoek aan vrienden en familie.

43 respondenten gaven aan een vorm van discriminatie ondervonden te hebben in de uitoefening van hun recht op vrij verkeer.

Bron: Openbare raadpleging over de aan het EU-burgerschap verbonden rechten 2020. Noot: Aantal vaststellingen: 240

¹ De bevindingen uit het VK werden apart geanalyseerd.

Het recht om in een andere lidstaat te verblijven

“Ik had nauwkeurige informatie willen hebben over hoelang ik [in het land] kan verblijven zonder mij te registreren, over waar ik me moet registreren, en vooral over de toegang tot gezondheidszorg.”

Citaat van een EU-burger

28

respondenten gaven aan een zekere vorm van discriminatie te hebben ondervonden op grond van nationaliteit tijdens hun verblijf in de andere lidstaat.

Onder bepaalde voorwaarden hebben EU-burgers het recht om in een andere EU-lidstaat te verblijven dan het land waarvan ze de nationaliteit dragen. De helft van de respondenten verbleef in het verleden al langer dan drie maanden in een andere EU-lidstaat.

De meerderheid van de respondenten gaf aan dat zij in een andere lidstaat verbleven voor het werk en voor onderwijs/opleiding of vrijwilligerswerk.

Voorafgaand aan het verblijf in een andere lidstaat bleken persoonlijke kennis, online beschikbare informatie en helpdesks in het land van vertrek de meest geraadpleegde en nuttige bronnen van informatie.

EU-burgers zouden vaak beter op de hoogte willen worden gebracht voor hun vertrek, over zaken als sociale voordelen, zorgverzekering en de registratie van hun verblijf. Afbeelding 2 geeft de ondersteuning weer die volgens mobiele EU-burgers erg nuttig zou kunnen zijn.

28 personen gaven aan een zekere vorm van discriminatie te hebben ondervonden op grond van nationaliteit tijdens hun verblijf in de andere lidstaat, met name banken, instanties en verhuurders van woningen die de respondenten anders zouden hebben behandeld dan inwoners met de nationaliteit van het land waarin ze verbleven.

Afbeelding 2 - Ondersteuning en het nut ervan bij een verblijf in een andere EU-lidstaat (het aantal respondenten dat ‘erg nuttig’ of ‘vrij nuttig’ antwoordde).

Ondersteuning...	die ‘erg nuttig’ of ‘vrij nuttig’ werd bevonden door respondenten die...	
	minstens drie maanden in een andere EU-lidstaat verbleven.(135 respondenten)	nooit langer dan drie maanden in een andere EU-lidstaat verbleven. (136 respondenten)
1. Een onthaalmoment, op lokaal of gemeenschapsniveau	99	108
2. Gesprekken, workshops rond specifieke taken en vaardigheden	94	111
3. Sociale evenementen met buurtbewoners of andere mobiele EU-burgers om ervaringen te delen	103	98
4. Een onlineplatform voor informatie-uitwisseling	118	120
5. Een nationale website met informatie over de rechten van mobiele EU-burgers in een nationale context	111	114
6. Een Europees online-identificatiesysteem voor eGovernment-doeleinden	103	102
7. Taalcursussen	117	115
8. Andere	12	10

Bron: Openbare raadpleging over de aan het EU-burgerschap verbonden rechten 2020.

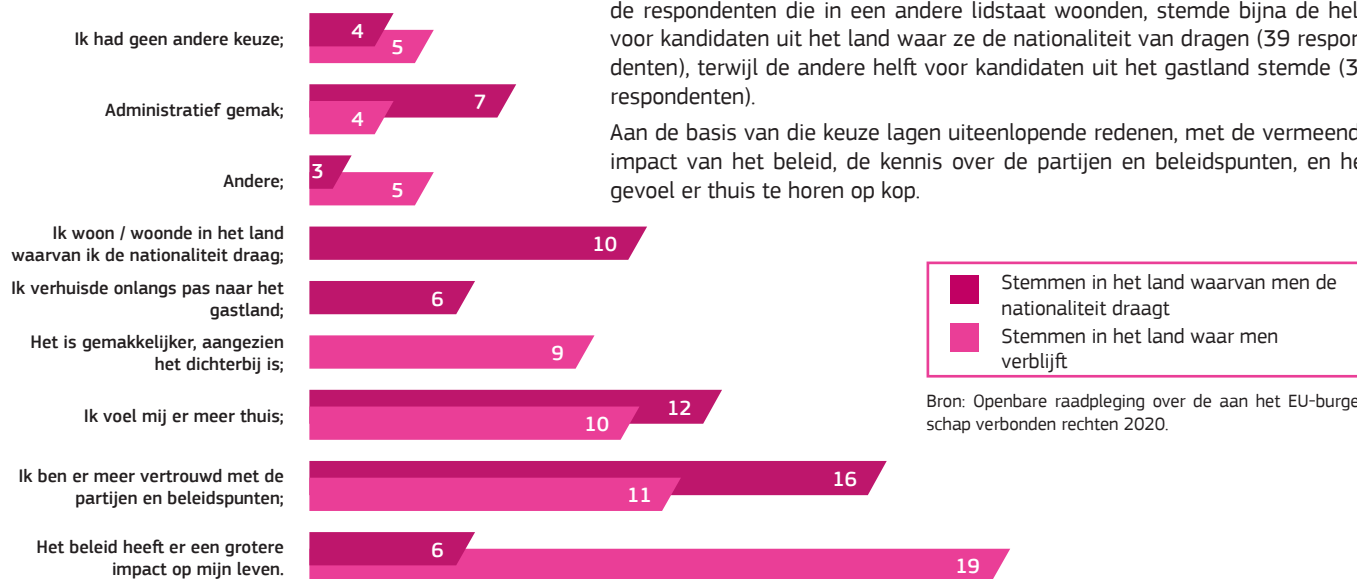
Verder wezen respondenten op het nut van:

- Een Europees online-identificatiesysteem voor eGovernment-doeleinden
- Nationale websites met informatie over hun rechten

Het recht om te stemmen en zich verkiesbaar te stellen

Mobiele EU-burgers hebben het recht om te stemmen en zich verkiesbaar te stellen in Europese parlementaire verkiezingen in het land waar ze verblijven, onder dezelfde voorwaarden als inwoners die de nationaliteit dragen van het land in kwestie. Mobiele EU-burgers kunnen ook stemmen en zich kandidaat stellen in lokale verkiezingen in de EU-lidstaat waar ze verblijven.

Afbeelding 3 - Redenen om te stemmen in het land waar ze verblijven versus in het land waarvan ze de nationaliteit dragen (aantal respondenten)

Elektronisch of online stemmen werd als gebruiksvriendelijk en toegankelijker ervaren door burgers in het buitenland. Mogelijke fraude of manipulatie van stemmen en cyberaanvallen bleken echter de voornaamste bezorgdheden bij de respondenten (geselecteerd door respectievelijk 173 en 161 respondenten). Voor 120 personen (46 % van de respondenten) wogen de voordelen van elektronisch of online stemmen zwaarder door dan deze bezorgdheden, terwijl 86 personen de tegenovergestelde mening waren aangedaan.

Meer dan de helft van de respondenten stond positief tegenover stemmen per post. Wie er eerder negatief tegenover stond, vreesde vooral voor fraude of manipulatie, naast een gebrek aan vertrouwen in de werking van de postdiensten. Er vallen verschillen op te merken tussen de lidstaten. Zo staan respondenten vaker positief tegenover stemmen per post in de landen waar dit al gangbaar is voor verkiezingen op elk beleidsniveau.

Het recht op consulaire bescherming

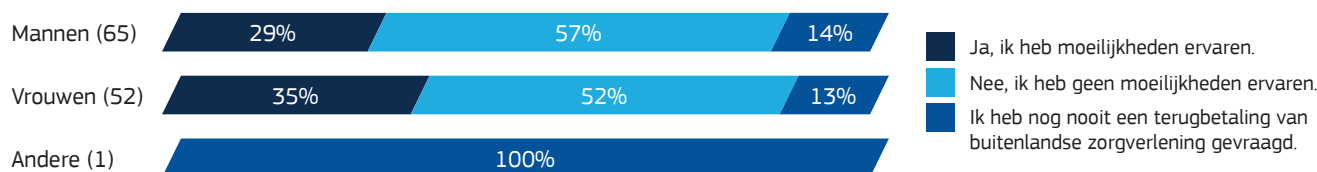
EU-burgers hebben dankzij hun EU-burgerschap het recht om buiten de Europese Unie de hulp in te roepen van een ambassade of consulaat van om het even welke EU-lidstaat als er geen ambassade of consulaat beschikbaar is van het land waarvan ze de nationaliteit dragen om hen te helpen.

Nagenoeg een vierde van de respondenten reisde al naar een niet-EU-land waar het land waarvan ze de nationaliteit dragen geen ambassade of consulaat heeft. Van deze 24 % riep 13 % al zijn recht op consulaire bescherming in, voornamelijk omwille van het verlies van reisdocumenten. Over het algemeen zijn respondenten van mening dat deze ondersteuning verder ontwikkeld en gepromoot moet worden. Respondenten gaven aan dat EU-delegaties onvertegenwoordigde EU-burgers actiever moeten bijstaan, vooral wanneer het gaat om de evacuatie en repatriëring van EU-burgers, nood-reisdocumenten en de hulp aan EU-burgers die het slachtoffer werden van een misdaad of gearresteerd werden.

De mobiliteit en het leven in Europa vereenvoudigen

Hoewel de Commissie met haar EU4Health-programma de burgers specifieke tools zal aanbieden ter bescherming van hun gezondheid, hebben EU-burgers al baat bij verscheidene grensoverschrijdende richtlijnen. Zo hebben EU-burgers recht op gezondheidszorg in om het even welke EU-lidstaat, net als het recht op de terugbetaling van hun behandeling door de verzekering in het land waar ze verblijven. Hoewel EU-burgers geregeld medische diensten raadplegen in het buitenland, hebben zij slechts een beperkte ervaring met de terugbetaling van buitenlandse zorgverlening.

Afbeelding 4 - Ervaring en problemen inzake de terugbetaling van buitenlandse zorgverlening

Bron: Openbare raadpleging over de aan het EU-burgerschap verbonden rechten 2020. Noot: Aantal vaststellingen: 240

49 respondenten hadden al in één EU-lidstaat gewoond en in een andere lidstaat gewerkt. Voor iets meer dan 25 % van hen leidde dit tot een dubbele belastingheffing, terwijl 39 % van hen was vrijgesteld van belastingheffing in het land waarin ze verbleven. Het nakomen van fiscale verplichtingen verliep voor de meesten (57 %) moeizamer in het land waar ze woonden dan in het land waar ze werkten (38 %). De enige respondent die het nakomen van fiscale verplichtingen eenvoudig vond, gaf aan een belastingadviseur te hebben geraadpleegd.

De impact van de COVID-19-pandemie

COVID-19 liet zich overal voelen, en er werd snel gereageerd om de volksgezondheid en de economie te beschermen. Tegelijkertijd blijven er zich uitdagingen stellen. Volgens de European Citizen Action Service **“kwamen mobiele EU-burgers voor nooit geziene obstakels te staan als gevolg van de COVID-19-pandemie.”**

Tijdens de COVID-19-pandemie verbleven slechts 73 respondenten in een lidstaat waarvan ze de nationaliteit niet droegen of werden ze door de COVID-19-pandemie verrast tijdens hun reis in een andere EU-lidstaat. Een 50-tal respondenten ervoer geen problemen in het verkrijgen van toegang tot informatie in een taal die ze begrepen of over de stappen die ze moesten ondernemen of de reismogelijkheden.

In verband met de nationale maatregelen als antwoord op de COVID-19-pandemie: doken er problemen op inzake de toegang tot onderstaande diensten in een andere EU-lidstaat?	Ja, ik heb problemen ervaren	Nee, ik heb geen problemen ervaren	Niet van toepassing	Ik weet het niet	Aantal antwoorden
1. Informatie over de pandemie en de te nemen maatregelen in een taal die u begrijpt.	19 %	70 %	10 %	1 %	73
2. Informatie over de grenssituatie in het land waarin u verblijft of het land waarin u reisde, in een taal die u begrijpt.	29 %	64 %	5 %	1 %	73
3. Repatriëringsinspanningen om veilig naar huis te kunnen.	12 %	16 %	66 %	5 %	73
4. Vereiste documenten uit het land waarvan u de nationaliteit draagt (zoals nieuwe identiteitsdocumenten).	16 %	26 %	52 %	5 %	73
5. Vereiste documenten uit het land waar u verblijft (zoals verblijfsdocumenten of visums voor familieleden uit niet-EU-landen).	15 %	22 %	56 %	7 %	73
6. Specifieke zorgverlening.	18 %	32 %	48 %	3 %	73
7. Andere specifieke ondersteuning, zoals kinderopvang voor essentieel personeel.	6 %	15 %	72 %	7 %	72
8. Andere.	14 %	9 %	58 %	19 %	43

Algemeen genomen oordeelden 184 personen (70 % van de respondenten) voldoende op de hoogte te zijn gehouden over de situatie, en vonden 176 personen (67 % van de respondenten) de vereiste informatie over de pandemie via de nationale en EU-instellingen, of in de media. Toch oordeelden 117 respondenten (47 %) dat de media geen nuttige informatie aanbood.

Besluit

Het EU-burgerschap als uniek wettelijk statuut is een van de belangrijkste verwezenlijkingen in het Europese project. Het feit dat EU-burgers deze rechten kunnen invoeren over de grenzen heen, zoals het recht om te stemmen, studeren, werken of wonen in andere EU-lidstaten, heeft een positieve invloed op het leven van alle Europeanen. De bescherming en promotie van deze rechten is een cruciaal aspect van de inspanningen van de Commissie. De COVID-19-pandemie heeft het belang van de aan het EU-burgerschap verbonden rechten des te meer in de verf gezet.

Deze raadpleging leverde de Commissie waardevolle inzichten op inzake de inspanningen om de EU-burgers concrete voordelen te bieden wat betreft het effectief laten gelden van hun rechten als EU-burgers.